MEDIALARNING TARBIYAVIY AHAMIYATI

Author: ***Ma‘rufova Donaxon***
Supervisor: ***Abdupattayev Xasanboy***
University: Kokand State University,
Faculty of Foreign Languages

Annotatsiya: Ushbu maqolada medialarning jamiyat hayotidagi o‘rni, ayniqsa yosh avlod tarbiyasidagi ahamiyati yoritilgan. Ommaviy axborot vositalarining inson ongi va xulq-atvoriga ta’siri, ijobiy hamda salbiy jihatlari, shuningdek, media madaniyatini shakllantirish zaruriyati haqida fikr yuritiladi. Tadqiqot davomida medialarning tarbiyaviy imkoniyatlari, ularni ta’lim va tarbiya jarayoniga samarali qo‘llash yo‘llari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: media, tarbiya, axborot vositalari, yoshlar, ma’naviyat, axborot madaniyati, kommunikatsiya, jamiyat.

Annotation: This article highlights the role of media in social life, particularly its importance in the upbringing of the younger generation. The influence of mass media on human consciousness and behavior, both positive and negative aspects, as well as the necessity of forming media literacy, are discussed. The study analyzes the educational potential of media and ways to effectively apply it in teaching and upbringing processes.

Keywords: media, education, mass media, youth, morality, information culture, communication, society.

Русский:

Аннотация: В данной статье освещается роль медиа в жизни общества, особенно их значение в воспитании молодого поколения. Обсуждается влияние средств массовой информации на сознание и поведение человека, как положительные, так и отрицательные стороны, а также необходимость формирования медиакультуры. В исследовании анализируются воспитательные возможности медиа и способы их эффективного использования в образовательном процессе.

Ключевые слова: медиа, воспитание, средства массовой информации, молодёжь, духовность, информационная культура, коммуникация, общество.

Hozirgi davrda axborot texnologiyalari jadal rivojlanmoqda, buning natijasida insoniyat “axborot asri” deb ataluvchi yangi bosqichga kirdi. Bugun har bir inson hayotining ajralmas qismi sifatida turli media vositalari — televizor, radio, gazeta, internet saytlari, ijtimoiy tarmoqlar faoliyat yuritmoqda. Shu bois, medialarning

jamiyat, ayniqsa yoshlar tarbiyasidagi ta’sirini o‘rganish bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biridir. Media faqat axborot tarqatish vositasi emas, balki u ijtimoiy ongni shakllantiruvchi, axloqiy qadriyatlarni singdiruvchi va shaxs tarbiyasiga bevosita ta’sir etuvchi kuchli tarbiyaviy vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda.

1. Medialarning jamiyat hayotidagi o‘rni.

Media bugungi kunda nafaqat axborot manbai, balki ijtimoiy hayotning muhim boshqaruv mexanizmlaridan biri hisoblanadi. U orqali davlat siyosati, milliy g‘oyalar, ma’naviyat va madaniyat xalq ongiga singdiriladi. Ayniqsa, yosh avlodning dunyoqarashini shakllantirishda media vositalari asosiy o‘rinni egallaydi. Televizion ko‘rsatuvlar, yangiliklar, internetdagi bloglar, turli ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning fikrlash tarzi, nutqi va axloqiga sezilarli darajada ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli ularning mazmuni, tili va g‘oyaviy yo‘nalishi tarbiyaviy jihatdan sog‘lom bo‘lishi muhimdir.

2. Medialarning tarbiyaviy funksiyasi.

Media yoshlarni ma’naviy, madaniy va intellektual jihatdan rivojlantirishda katta imkoniyatlarga ega. Ta’limiy videoroliklar, hujjatli filmlar, motivatsion dasturlar, onlayn o‘quv platformalari orqali yoshlar o‘z bilimini oshiradi, turli hayotiy saboqlarni o‘rganadi. Shu bilan birga, media milliy g‘oya va qadriyatlar targ‘ibotchisi bo‘lishi lozim. Masalan, Vatanparvarlik, mehr-oqibat, halollik, mehnatsevarlik, ilmga intilish kabi qadriyatlarni targ‘ib etuvchi dasturlar yoshlar tarbiyasiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

3. Medialarning salbiy ta’siri va muammolar.

Afsuski, media vositalaridan noto‘g‘ri foydalanish salbiy oqibatlarga ham olib keladi. Bugungi kunda internetda tarqalayotgan zararli, axloqsiz yoki soxta axborotlar yoshlar ongini buzmoqda. Ba’zi hollarda shov-shuvli, zo‘ravonlikni targ‘ib etuvchi kontentlar yoshlarda beg‘amlik, iste’molchilik yoki tajovuzkorlikni shakllantiradi. Shuning uchun media madaniyatini o‘rgatish, ya’ni har bir insonning axborotni tanlab olish, tahlil qilish va to‘g‘ri baholash ko‘nikmalarini rivojlantirish zarur. Bu borada oila, maktab va jamiyatning roli beqiyosdir.

4. Media madaniyatini shakllantirish yo‘llari.

Media madaniyati – bu shaxsning axborotni to‘g‘ri idrok etish, tanlab olish va undan foyda chiqarish qobiliyatidir. Uni shakllantirish uchun: ta’lim tizimida “Media savodxonlik” fanini joriy etish, yoshlarni ijtimoiy tarmoqlardan maqsadli foydalanishga o‘rgatish, ota-onalar va pedagoglar uchun media psixologiyasi bo‘yicha treninglar tashkil etish, milliy qadriyatlarni aks ettiruvchi sifatli media kontentlarni ko‘paytirish zarur. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev ta’kidlaganidek, “Yoshlarning qalbiga ezgulik urug‘ini ekish, ularni yot g‘oyalardan asrash – har birimizning burchimizdir.” Shu ma’noda, media bu jarayonning samarali vositasidir.

Xulosa qilib aytganda, medialarning tarbiyaviy ahamiyati beqiyosdir. U yoshlarning tafakkuri, dunyoqarashi, ma’naviy qiyofasini shakllantirishda asosiy

vositaga aylanmoqda. Ammo bu jarayonni ijobiy yo‘nalishda olib borish uchun media mazmuni, sifati va ta’sir doirasini doimiy nazorat qilish, yoshlarni media savodxonlikka o‘rgatish zarur. Agar media to‘g‘ri yo‘naltirilsa, u tarbiya jarayonining eng samarali va ta’sirchan vositasiga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning nutqlari va ma’ruzalaridan.
2. “Ommaviy axborot vositalari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuni.
3. Karimova M. Media madaniyati va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent, 2021.
4. Rasulova D. Axborot texnologiyalari va tarbiya. – Toshkent, 2020.
5. www.ziyonet.uz
6. www.pedagog.uz
7. www.lex.uz